

Mitropolit Srpske pravoslavne crkve (SPC) u Crnoj Gori Amfilohije Radović sigurno nije očekivao jedinstvenu reakciju crnogorskih vlasti zbog dodatnih radova na nelegalno podignutom vjerskom objektu na vrhu Rumije.

Samo dan nakon što su mediji objavili da se kamenom zaziđuje limena crkvica na toj planini, na licu mjesta su se obreli službenici Urbanističko-građevinske inspekcije Ministarstva održivog razvoja i turizma (MORT), Komunalne policije i komunalne inspekcije Opštine Bar, kao i pripadnici Uprave policije. Nijesu nikog tu zatekli, ali su konstatovali da obavljeni radovi nijesu u skladu sa zakonom. I da su u završnoj fazi.

„Radovi na crkvi Svete Trojice na Rumiji nijesu nikakva nova gradnja. Njima se ne mijenja ni gabarit ni oblik crkve“, saopšteno je iz Pravoslavne crkvene opštine Bar.

Iz MORT-a su najavili da će nakon okončanja postupka preduzeti zakonom predviđene mjere, a kakve će one biti nagovijestili su najviši državni zvaničnici.

Premijer Duško Marković i predsjednik Skupštine Ivan Brajović izjavili su u srijedu da objekat koji je na vrhu Rumije postavila Mitropolija crnogorsko-primorska SPC mora da bude uklonjen budući da je nelegalan.

„Vjerujem da će ići u pravcu uklanjanja svega što je u međuvremenu urađeno na tom objektu. Vjerujem da će ići i prekršajne i krivične prijave ako za to bude bilo uslova, a naravno to govori i u prilog činjenici da će objekat morati da se ukloni“, rekao je predsjednik Vlade. Brajović je istakao: „Ovo fasadiranje je potpuno nedopustivo i državni organi bi trebalo da preuzmu sve

da se nešto što skrnavi Rumiju makne sa nje".

Marković je odgovarajući na pitanje kada će se to desiti rekao da će taj objekat biti uklonjen kada se budu stvorili uslovi.

Činjenica je da je i prije 13 godina crnogorska Vlada donijela rješenje o uklanjanju limenog objekta koji je helikopterom tadašnje Vojske Srbije i Crne Gore poperen na vrh Rumije, ali da to nije obavljeno. Ne samo zbog Amfilohijevih kletvi („Ko srušio crkvu na Rumiji Bog ga srušio i svo njegovo potomstvo uništio!"), već prije svega zato što smo u gotovo cijelom tom periodu bili svjedoci visokog saglasja između crnogorskih vlasti i čelnika SPC. Na njihov obostrani interes i zadovoljstvo.

U optičaju je bila i ideja da se napravi pravoslavna crkva u Crnoj Gori, da se na taj način prevladaju podjele unutar pravoslavnih vjernika, što bi zadovoljilo veliki dio vladajuće stranke, ali, računalo se, i samog Amfilohija, budući da nije uspio da postane srpski patrijarh.

Međutim, kako je vrijeme odmicalo, ta ideja je bila sve dalja, kao i njeni inicijatori, dok su veze bivale sve slabije. Zamijenili su ih jaz i nepovjerenje, jer je Amfilohije oštro kritikovao ključne poteze vanjske politike (članstvo u NATO-u, približavanje EU, priznanje Kosova), ocjenjujući da je „predsjednik Crne Gore Milo Đukanović postao igračka u rukama zapadnoevropske, američke i NATO imperije".

Đukanović je uzvraćao: „Očigledno je problem SPC da svakoga ko nije poput njih, slijepi poslušnik interesa ruskog imperijalizma, velikosrpskog nacionalizma i agresivnog svetosavlja koji ona promoviše, proglašava izdajnikom. Izdajnikom čega? Izdajnikom njihovih interesa? Da, taj sam".

Ono što je još značajnije, crnogorska vlast je krenula u proces donošenja novog zakona o vjerskim zajednicama, kojim bi se faktički nacionalizovali objekti i imovina SPC, te stavile pod kontrolu njihove finansije. To nije prošlo prije tri godine, jer su se uz SPC pobunile i Katolička crkva i Islamska zajednica. Iz Vlade je nedavno saopšteno da će taj pravni akt „kojim će se SPC uvesti u pravni sistem države Crne Gore" biti pred poslanicima u četvrtom kvartalu ove godine.

Da su odnosi na istorijskom minimumu potvrdio je partijarh srpski Irinej koji je krajem jula izjavio da je „položaj SPC-a u Crnoj Gori gori nego u vrijeme osmanske okupacije, a da je status Srba kao u doba ozloglašene fašističke tvorevine Nezavisne države Hrvatske“!?

Istovremeno je SPC dodatno podigla ulog. Navodilo se da su pravoslavci ugroženi u nekim djelovima Crne Gore u kojima čine manjinu, izbio je incident oko održavanja liturgije u Šasu (Svaču), tvrđeno je da je pravoslavnim vjernicima zabranjeno okupljanje na temeljima jedne crkvice iz 9. vijeka u ulcinjskom Starom gradu i nastavilo se dvonedjeljnim radovima u oktobru na vrhu Rumije. Sve sa ciljem homogenizacije svojih vjernika i izazivanja reakcije državnih organa, koji, eto, moraju da slijede zahtjeve albanskih i ostalih stranaka nacionalnih manjina.

To je zamjena teza. Rumija stoljećima bila mjesto okupljanja svih vjera i naroda koji su tu u miru i slozi živjeli, svjedočanstvo zajedništva i međukonfesionalne tolerancije. Ljubomorno se pjevalo da u starom i slavnom gradu Baru, ispod te svete planine „žive tri vjere koje neće da se dijele“.

Instaliranjem crkve na Rumiji SPC je za sebe nastojala da prigrabi kult Sv. Vladimira koji je upisan u registar kulturnih dobara Crne Gore kao nematerijalno kulturno dobro. U Upravi za zaštitu kulturnih dobara navode da je postavljanjem limene crkve na vrhu Rumije taj kult „pretrpio izvjesne izmjene“, te da „učesnici procesije islamske i katoličke vjeroispovijesti od 2005. godine ne učestvuju u procesiji ili učestvuju u manjem broju“. U rješenju kojim se on proglašava nematerijalnim kulturnim dobrom jasno je naznačena „potreba izmještanja limene crkve sa vrha Rumije“.

Zato je to simbolički ona tačka u kojoj se sukobljavaju ideja multivjerske Crne Gore i velikosrpske ideologije. Državni autoritet je brutalno zgažen prije 13 godina podizanjem limenog zdanja na Rumiji. Tada je don Branko Sbutega izjavio: „Nikakve veze to nema ni s crkvom niti s vjerom, osim zloupotrebe crkve u najjasnije političke svrhe. Bestidno, agresivno, bezobrazno“.

„Mi kao manjinski narodi moramo sada biti veoma oprezni i odmjereni i ne reagovati na očigledne provokacije. Reakcija nadležnih državnih organa, uvjeren sam, ovoga puta neće izostati. U narednim danima i sedmicama vidjećemo kakvog će obima i sadržaja biti“, kaže predsjednik Demokratske partije Fatmir Đeka.

U vrhu crnogorske vlasti procjenjuju da će razrješenje crkvenog pitanja u ovoj državi dovesti do stvaranja atmosfere slične predreferendumske, ali da je nakon dobijanja autokefalnosti Ukrajinske pravoslavne crkve od strane Carigradske patrijaršije, ipak, sve lakše.

Mustafa CANKA